

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เรื่อง นักการบัญชีไทยกับความพร้อมในการใช้มาตรฐานการบัญชีตามกรอบ มาตรฐานกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียนผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของนักบัญชี
- 2.3 แนวคิดทางด้านการค้า
- 2.4 มาตรฐานการบัญชี
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม

2.1.1 ความหมายของความพร้อม

คำว่า "พร้อม" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความไว้ว่าเป็นคำวิเศษ ที่มี ความหมายว่า ครบถ้วน ส่วนคำว่า "ความพร้อม" เป็นคำนามซึ่งจะมีความหมายว่าความครบครัน หรือมีทุกอย่างครบแล้ว ดังนั้นหากจะแปลความหมายของความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อย่าง ตรงไปตรงมา แล้วก็น่าจะมีความหมายว่าสภาพที่มีทุกสิ่งทุกอย่างครบครันที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ได้ (สมพงษ์ เทียงธรรม. 2536 :10)

Good.(1973) (อ้างถึงใน นวรัตน์ สอยเหลืออง, 2545: 17) ให้คำนิยามเกี่ยวกับความพร้อมว่า เป็นความสามารถตกลงใจ ความปรารถนาและความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ความพร้อมเกิด จากลักษณะทางวุฒิภาวะประสบการณ์และอารมณ์ ความพร้อมจึงเป็นการพัฒนาคนให้มีความสามารถทำกิจกรรมนั้น ๆ

Barrow and Milburn (1990: 259) กล่าวว่าความพร้อมหมายถึงการที่บุคคลมีความสนใจและเริ่มต้นที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมคือสภาพจิตใจ ภาย วิชาและสรีรวิทยา

ทวี ก่อแก้วและอบรม สิ้นภิบาล (2517: 30) ให้ความหมายของความพร้อมคือ ลักษณะทั้งหมดในตัวบุคคลที่สามารถรวบรวมขึ้นเป็นเครื่องมือให้ใช้ในการตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้วย วิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือการเตรียมที่จะเจริญงอกงามต่อไปหรือการที่จะก้าวหน้าต่อไป

สุชา จันทร์เอมและสุรางค์ จันทร์เอม (2520: 175) ได้ให้ความหมายของความพร้อม หมายถึง สภาพของความเจริญเติบโตบวกกับความรู้อันเป็นพื้นฐานที่พอจะช่วยให้มีความสามารถที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยอย่างสะดวก

พรรณี ชูชัย (2522) ให้ความหมายของความพร้อมเป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะการณได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัวและความสนใจหรือแรงจูงใจ

กมลรัตน์ หล้าสูงงษ์ (2540: 229-230) ให้ความหมายไว้ว่าความพร้อมหมายถึง สภาพความสมบูรณ์ทั้งร่างกายได้แก่วุฒิภาวะซึ่งหมายถึงการเติบโตอย่างเต็มที่ของอวัยวะร่างกายทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ

วิชญาพร สุวรรณแทน (2541: 30) ให้ความหมายไว้ว่าความพร้อมหมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจและมีความรู้ความสามารถตลอดจนมีความถนัดที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างให้สำเร็จลุล่วงโดยได้เตรียมการไว้ล่วงหน้า

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความพร้อมหมายถึงสภาพที่ บุคคลมีภาวะสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ความถนัดในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเตรียมพร้อมในการที่จะ ปฏิบัติหน้าที่ให้สามารถลุล่วงและสำเร็จภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 องค์ประกอบของความพร้อม

พรรณี ชูชัยเจนจิต.(2538) (อ้างถึงใน นฤตพงษ์ ไชยวงษ์ 2540: 18) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความพร้อมไว้ 3 ประการคือ ความพร้อมด้านวุฒิภาวะ การได้รับการอบรมและเตรียมตัวและความสนใจหรือแรงจูงใจ

Downing และ Thackrey (1971 อ้างถึงใน นวรัตน์ สอยเหลือง, 2545: 17) ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

- 1) องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ การบรรลุวุฒิภาวะด้านร่างกายทั่วไป
- 2) องค์ประกอบด้านสติปัญญา ได้แก่ ความพร้อมด้านความสามารถในการรับรู้ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล
- 3) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประสบการณ์ด้านสังคม สภาพแวดล้อมรอบตัว
- 4) องค์ประกอบด้านอารมณ์แรงจูงใจและบุคลิกภาพ ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของนักบัญชี

ศศิวิมล ศรีเจริญจิตร (2548 : Online) ให้ความหมายของความรู้ความสามารถ หมายถึง การที่บุคคลใด ๆ มีทัศนคติความคิดที่เป็นระบบความรู้ในสาขาที่ทำ ความรู้ทางด้านเทคนิค รวมถึงทักษะ ด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด

ชัญญา สิ้นชื่น (2548 : 24) ให้ความหมายของความรู้ความสามารถ หมายถึง ความสามารถในการ เรียนรู้และความเข้าใจในสาขางานที่ทำ ความรู้ด้านเทคนิค รวมถึงทักษะด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาดเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ เพื่อพัฒนาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่าความรู้ความสามารถ หมายถึง ความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์เป็นพิเศษในสาขาทางด้านบัญชี โดยสามารถตอบสนององวิชาการ ใหม่ ๆ ในด้านการรายงานและให้ข้อสนเทศต่าง ๆ

2.2.1. ความรู้ (Knowledge)

2.2.1.1 ความรู้ ของนักบัญชีสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้

1) ความรู้ทั่วไป ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง ทั้งในอดีต และปัจจุบัน ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และความสามารถที่จะวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่มีต่อธุรกิจและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศนำไปใช้ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ธุรกิจ และการวิเคราะห์ความเสี่ยง เป็นต้น 2) ความสำนึกในความเป็นไทย 3) ความรู้ในศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรมของโลก ของภูมิภาค และของประเทศ ตลอดจนคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมเหล่านั้นตลอดจน 4) ความสามารถในการคิดถาม เขียน โดยใช้ภาษาที่ง่าย กระชับ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ ของผู้อื่นที่ตนติดต่อด้วยเพื่อการสื่อสาร ความหมายกับผู้ที่อยู่นอกวิชาชีพบัญชีอีกด้วย

2) ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ ในยุคการค้าเสรีที่มีการแข่งขันสูง นำมาสู่การเปลี่ยนแปลง การดำเนินธุรกิจ ประกอบกับธุรกิจจะมีความเป็นนานาชาติที่ต้องดำเนินการตาม มาตรฐานระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น การรวมตัวกันระหว่างธุรกิจในรูปแบบใหม่ ๆ ที่พัฒนาเพิ่มขึ้นทุกที่ซึ่งการ ดำเนินการของธุรกิจแบบนี้จำเป็นต้องใช้มาตรฐานการบัญชีที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ดังนั้น ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านธุรกิจเพื่อสามารถนำไปปฏิบัติควบคู่ กับการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้อย่างถ่องแท้

3) ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ เทคโนโลยีทุกประเภทที่มีส่วนในการสร้าง จัดเก็บ และรับส่งสารสนเทศต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้ใช้ รวมถึง

เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ทั้งส่วนที่เป็นฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ทำให้สามารถจัดเก็บ บำรุงรักษา และสืบค้นข้อมูล ทำการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมี บทบาทอย่างมากในการปฏิบัติงานด้านบัญชี เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศได้ช่วยทำให้การทำงาน บัญชีมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น จากการใช้ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์แทนระบบการลงบัญชีด้วยมือทำให้ นักบัญชีสามารถที่จะจัดทำและนำเสนอรายงานได้สะดวก

4) ความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้อง จากการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ได้นำมาซึ่งกติกาใหม่ในการดำเนินธุรกิจที่จะต้องเป็นไปตามข้อตกลง ระหว่างประเทศ และกฎเกณฑ์ที่กำหนดภายในประเทศทำให้ มาตรฐานในเรื่องต่าง ๆ เปลี่ยนแปลง ไป รวมถึงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ซึ่งนักบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีอัน เป็นพื้นฐานเดิมเพื่อเป็นรากฐานที่จะศึกษาแนวทางด้านบัญชีสมัยใหม่ต่อไป นอกจากนี้ผู้ประกอบ วิชาชีพบัญชีควรที่จะศึกษาความรู้ด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อวิชาชีพบัญชี เช่น เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ และ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เป็นต้น ทั้งนี้โดยหลักการแล้วควรจะมีการกำหนดเป็น มาตรฐานในการวางโครงสร้างการศึกษาระดับวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดหลักสูตรการเรียน การสอนของสถาบันการศึกษาที่ต้องสร้างบุคคลากรทางการบัญชี ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2.1.2 การปรับปรุงความรู้ในการปรับปรุงความรู้ด้านการศึกษาของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วยความรู้ 4 ประเภท ดังนี้

1) การประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งที่อยู่ในระบบ และ ออกระบบบประมาณ ควรต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับ ผู้เรียนว่า สถาบันที่ตนศึกษาอยู่นั้น อยู่ในระบบการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานการเข้าสู่วิชาชีพบัญชีได้

2) มาตรฐานการศึกษา สถาบันการศึกษาที่ได้รับการอนุมัติให้มีหลักสูตรสามารถใช้ ต่อเนื่องกับ การเข้าสู่วิชาชีพได้แล้วนั้นควรจะต้องสร้างมาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือ เอกชน ไม่ว่าจะมีความใหญ่หรือเล็กก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันที่มีหลายวิทยาเขต ควร สามารถ แสดงให้เห็นได้ว่ามี มาตรฐานเดียวกันในนามของสถาบัน มิใช่แตกต่างกันไปตามสภาพ ของแต่ละ วิทยาเขต ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารของแต่ละสถาบันนั้น ๆ ที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงสถาบัน ของตนเอง และการกำกับดูแลในส่วนของมาตรฐานการศึกษานี้ต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ทั้งก่อนและ หลังการปรับปรุง และต้องดำเนินงานต่อเนื่องเพื่อเป็นพื้นฐานที่มั่นคง คงของวิชาชีพ

3) การเข้าสู่ระบบการเป็นนักบัญชีวิชาชีพ แต่เดิมกำหนดให้จบสาขาวิชาบัญชี โดยตรง ซึ่ง มีวิชาที่บังคับ ทำให้ไม่มีการยืดหยุ่น ซึ่งในปัจจุบันนักเรียนต้องเลือกแผนการศึกษาตั้งแต่ ในชั้นระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งไม่มีประสบการณ์เพียงพอที่จะตัดสินใจได้ว่าตนเหมาะกับอาชีพหรือ

วิชาชีพใด ผลที่ปรากฏเมื่อเรียนในชั้นอุดมศึกษาจนเป็นบัณฑิตก็คือ มีความรู้และมุมมองที่ไม่กว้างพอ มองภาพรวมของธุรกิจ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการต่างประเทศไม่ครบถ้วนหรือไม่สนใจ ทำให้มีการพัฒนาตัวเองได้ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากเหตุผลนี้จึงควร พิจารณาเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ให้สามารถรับบัณฑิตในสาขาวิชาอื่นมาสู่กระบวนการเตรียมตัวเป็น นักบัญชีวิชาชีพได้

4) การเป็นผู้ให้การฝึกหัดงาน ในระหว่างการฝึกหัดงานของผู้ที่ทำการศึกษาเพื่อเข้าสู่ วิชาชีพบัญชี ควรจะได้รับการฝึกหัดงานจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเฉพาะด้านอย่างผู้สอบบัญชีรับ อนุญาต เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการฝึกงานมากยิ่งขึ้น

2.2.2. ทักษะความเป็นมืออาชีพ

จากแนวทางการศึกษา (วิชาชีพบัญชี) ระหว่างประเทศ (International Education Standards= IES) ได้กำหนดทักษะความเป็นมืออาชีพไว้ 5 ด้าน ดังนี้

2.2.2.1 ด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด (Intellectual skills) ประกอบด้วย

1) ความสามารถจัดระบบ และเข้าใจสารสนเทศสิ่งพิมพ์และแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

2) ความสามารถในการซักถาม การทำวิจัย การคิดอย่างมีเหตุผลและ เชิงวิเคราะห์ การให้เหตุผลและการวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ

3) ความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เป็นระบบในสถานการณ์ ที่ไม่คุ้นเคย

2.2.2.2 ด้านเทคนิคและการปฏิบัติหน้าที่ (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วย ทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะสำหรับศาสตร์การบัญชีทักษะเหล่านี้รวมถึง

1) ศาสตร์การคำนวณ (การประยุกต์เชิงคณิตศาสตร์และเชิงสถิติ) และ ความสามารถระดับสูงในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) การจำลองการตัดสินใจ และการวิเคราะห์ความเสี่ยง

3) การวัดมูลค่าและการรายงาน

4) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับอื่น ๆ ที่ระบุไว้

2.2.2.3 ด้านบุคคล (Personal Skills) เกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของนักบัญชีมืออาชีพ การพัฒนาทักษะเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้เฉพาะตัวและการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ทักษะเหล่านี้ประกอบด้วย

1) การบริหารจัดการตนเอง

2) การคิดริเริ่ม การมีอิทธิพล และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3) ความสามารถที่จะเลือกและจัดลำดับทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และสามารถจะจัดระบบการทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา

4) ความสามารถที่คาดคะเนและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

5) การพิจารณานำคุณค่าแห่งวิชาชีพ จริยธรรม และทัศนคติในการ ตัดสินใจ

6) การสงสยเยี่ยงมืออาชีพ

2.2.2.4 ด้านทักษะสัมพันธ์และการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) นักบัญชีมืออาชีพรู้จักที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นในองค์กรได้ รับและ ถ่ายทอดสารสนเทศสร้างดุลยภาพที่มีเหตุผล และการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผล องค์ประกอบ ของทักษะด้านทักษะสัมพันธ์ และทักษะด้านการสื่อสาร ความสามารถเหล่านี้ประกอบด้วย

1) ทำงานร่วมกับผู้อื่นในขอบเขตการรับและให้คำปรึกษา และแก้ไข ความขัดแย้ง

2) ทำงานเป็นหมู่คณะ

3) มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมและ ความสามารถที่จะเรียนรู้อย่างชาญฉลาด

4) ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทาง วัฒนธรรม

5) นำเสนอ อภิปราย รายงาน และป้องกันความคิดอย่างมีประสิทธิภาพใน รูปแบบของการสื่อสารทางวาจาหรือลายลักษณ์อักษร ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

6) รับฟังและเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงความอ่อนไหวต่อความ แตกต่างด้าน ภาษาและ วัฒนธรรม

2.2.2.5 ทักษะด้านองค์การ และทักษะผู้บริหารจัดการธุรกิจ (Organizational and Business Management Skills) เป็นสิ่งสำคัญที่นักบัญชีต้องเข้าใจแง่มุมต่างๆ ในการทำให้ องค์การสามารถดำเนินไปได้ นักบัญชีมืออาชีพต้องพัฒนาวิสัยทัศน์ทางธุรกิจตลอดจนการรับรู้เข้าใจ ทาง การเมือง และการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ประกอบด้วย

1) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การบริหารทรัพยากร มนุษย์และ แหล่งทรัพยากรและการตัดสินใจ

2) ความสามารถที่จะจัดระบบ และมอบหมายงาน จูงใจและพัฒนา บุคลากร

3) ความเป็นผู้นำ

2.2.3. ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการทำงานที่ได้กล่าวไว้ในแนวทางการศึกษา (วิชาชีพบัญชี) ระหว่าง ประเทศ ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีนั้นจะนับรวมตั้งแต่การปฏิบัติงานเป็น ผู้ฝึกหัดงานตามหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวอาจจะทำไปพร้อมกับการเรียน ได้ดังนี้

2.2.3.1 การฝึกปฏิบัติงานนี้จะมุ่งเน้นประสบการณ์ด้านวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมของวิชาชีพ

2.2.3.2 การควบคุมดูแลประกอบด้วย

1) ที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพ (Mentor) จากองค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นสมาชิก IFAC

2) ผู้จ้างงาน

3) ผู้ฝึกงาน

- ในระหว่างการฝึกงานต้องมีการจัดทำรายงานเพื่อให้ที่ปรึกษาด้านวิชาชีพตรวจสอบเป็นระยะ

- เมื่อครบตามกำหนดเวลาแล้ว ผู้ฝึกงานจะต้องจัดทำรายงานเพื่อให้ที่ปรึกษาด้านวิชาชีพตรวจสอบหรือบางครั้งอาจมีการสอบสัมภาษณ์เพิ่มเติม

2.2.3.3 จัดทำระบบที่มีการจัดทำรายงานเป็นระยะ ในกรณีที่ไม่สามารถไป ตรวจเยี่ยมสถานที่ทำการของผู้จ้างงานที่ผ่านการพิจารณาแล้ว ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอะไร

2.2.3.4 มีการศึกษาถึงความเหมาะสมของการฝึกปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับความต้องการของวิชาชีพบัญชีเป็นระยะ

2.3 แนวคิดทางการค้า

สหภาพยุโรปหรือสมาคมยุโรป Europe Union หรือ EU (อียู) เป็นการรวมตัวของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป หรือเรียกว่า สหภาพยุโรป ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าของประเทศสมาชิกได้โดยเสรี และเพื่อให้ประชากรของประเทศสมาชิกสามารถประกอบอาชีพข้ามชาติได้ เดินทางและตั้งถิ่นฐานต่างชาติได้โดยให้มีการลงทุนในประเทศสมาชิกได้โดยเสรีและใช้ระบบเงินสกุล เดียวกันคือยูโร ประเทศสมาชิกประกอบด้วย ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมัน เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ ลักเซมเบิร์ก เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ สเปน กรีซ โปรตุเกส สวีเดน ฟินแลนด์ ออสเตรีย เป็นต้น และนอกจากนั้นประชาคมยุโรปยังมีบทบาทในการปรับการบัญชีให้สอดคล้องกันในกลุ่มสมาชิก โดยมีกลไกทางกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า Directive ในการบังคับใช้ การรวมตัวกันของกลุ่มประชาคมชาวยุโรปช่วยสนับสนุนให้มีการปรับการบัญชีในยุโรปให้สอดคล้องกัน เช่น ในปี ค.ศ. 2005 ประชาคมยุโรปได้ยอมรับและนำมาตราฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IFRS และ IAS มาใช้ในกลุ่มสมาชิก

การประกาศแถลงการณ์ ที่เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2539 ให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ให้สำเร็จในปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วยกฎบัตรอาเซียน คือ ประชาคม ความมั่นคงอาเซียน (ASC) ประชาคมสังคม -วัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) และประชาคมเศรษฐกิจ

อาเซียน (AEC) ซึ่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community : AEC) เกิดขึ้นมาจากการที่ประเทศในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนาม ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา (สมาคมการค้าไทย, 2554) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีเป้าหมายที่ประเทศสมาชิกตั้งใจไว้ดังนี้

- 1) เป็นตลาดและฐานการผลิตร่วม ในด้านการเคลื่อนย้ายสินค้าเสรีและการบริการ เสรี การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรีและการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรี มากขึ้น
- 2) สร้างเสริมความสามารถในการแข่งขันตลอดจนความร่วมมือในด้าน E-ASEAN ด้านนโยบายภาษี นโยบายการแข่งขัน สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคุ้มครองผู้บริโภค
- 3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคด้วยการลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่า กับ สมาชิกใหม่และสนับสนุนการพัฒนา SME
- 4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก มุ่งเน้นการประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียน กับประเทศนอกภูมิภาค

การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก่อให้เกิดผลผูกพันต่อสมาชิก ดังนี้

- 1) การเปิดเสรีการค้าสินค้า เช่น การยกเลิกภาษี การจัดมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี การเปิดเสรีการค้าบริการ
- 2) การเปิดเสรีการค้าบริการ ในสาขาบริการสำคัญ ได้แก่ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาสุขภาพ สาขาการท่องเที่ยว สาขาโลจิสติกส์ สาขาบริการด้านการเงินและสาขาบริการอื่น ๆ
- 3) การเปิดเสรีการลงทุน
- 4) การเปิดเสรีด้านเงินทุนเคลื่อนย้ายในด้านตลาดลงทุนและด้านเงินทุน
- 5) การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี
- 6) การดำเนินงานตามความร่วมมือรายสาขาอื่น

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงใน หลายสาขาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังจะเห็นได้จากเรื่อง การเปิดเสรีการค้าบริการมีสาขาที่ถูกระบุ อย่างชัดเจน สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาสุขภาพ สาขาการท่องเที่ยว สาขาโลจิสติกส์ และยังมี ผลโดยอ้อมในสาขาอื่น ๆ อีกด้วย สำหรับสาขาวิชาบัญชีคงมีผลกระทบโดยตรงเพราะมีความเกี่ยวข้องกับสาขาบริการด้านการเงินที่ถูกระบุไว้ชัดเจน

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่สำคัญได้แก่ การเปลี่ยนแปลงกฎ กติกาใหม่ของโลก ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ซึ่งครอบคลุมถึงกฎระเบียบ ด้านการค้า การลงทุน การเงิน สิ่งแวดล้อมและด้านสังคม ในอดีตการเจรจาเกี่ยวกับ

จัดทำกฎระเบียบ และข้อตกลงของโลก ประเทศกำลังพัฒนามักจะเสียเปรียบในการต่อรองเนื่องจากขาดความรู้ ประสบการณ์และศักยภาพในการเจรจาต่อรอง รวมทั้งมีปัญหาการรวมกลุ่มกันในการเจรจาเพราะถูกประเทศพัฒนาแล้วกดดันเป็นรายประเทศไม่ให้อาจรวมตัวกันได้อย่างเหนียวแน่น ดังนั้นแม้ว่า กฎระเบียบใหม่จะเป็นโอกาสในการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนาแต่หากไม่เตรียมพร้อมหรือร่วมในการเจรจาให้เกิดความเป็นธรรม การปรับกฎระเบียบใหม่ก็จะส่งผลกระทบต่อด้านการเป็นอุปสรรคต่อ การส่งสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาเข้าไปจำหน่ายในตลาดประเทศพัฒนาแล้ว โดยใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี เช่น มาตรการแรงงาน สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุน การขยายบทบาทของประเทศพัฒนาแล้วไปยังประเทศกำลังพัฒนาโดยเปิด โอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในสาขาต่าง ๆ มากขึ้น และการส่งผลกระทบต่อนโยบายของรัฐ ภาค ธุรกิจ และวิถีชีวิตของประชาชนที่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับพันธกรณีหรือกระแสค่านิยมใหม่ ๆ ของโลก

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การค้าหมายถึง การตกลงแลกเปลี่ยนสินค้า บริการหรือการค้าขายเชิงพาณิชย์หรือกลไกที่สามารถมีการค้าขายเรียกว่าตลาดซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนสินค้า หรือบริการโดยตรงระหว่างผู้ค้าซึ่งในปัจจุบันอาจใช้การเจรจาต่อรองด้วยสิ่งแลกเปลี่ยนในรูปแบบของ สินค้าหรือเงินตรา

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี

2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี

การบัญชีมีพัฒนาการมาจากการเปลี่ยนแปลงความต้องการทางสังคม ซึ่งรายการบัญชี พัฒนามาจากการค้าและพาณิชย์ นักบัญชีพัฒนาทฤษฎีและวิธีปฏิบัติสำหรับบันทึกรายการบัญชี ซึ่ง กฎ และวิธีปฏิบัติ จึงเป็นแนวทางปฏิบัติทางการบัญชีและเป็นที่มาของหลักการบัญชีที่รองรับทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principle: GAAP) GAAP ประกอบด้วย ธรรมเนียมประเพณีนิยม (Conventions) กฎ ข้อบังคับ (rule) และวิธีปฏิบัติ (Procedure) ที่จำเป็นเพื่อกำหนดว่าสิ่งใดเป็นแนวทางปฏิบัติ (Practice) ทางการบัญชี ที่รับรอง

สภาวิชาชีพบัญชีได้ให้ความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) หลักการบัญชี หรือ มาตรฐานการบัญชี หมายถึง แนวทางที่แนะนำให้นักบัญชีใช้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการรวบรวม จัดบันทึก จำแนก สรุปผล และรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงิน

2) หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป หมายถึง แนวทางที่ได้รับการรับรอง และยอมรับ เป็น ส่วนใหญ่จากผู้มีอำนาจหน้าที่ในวิชาชีพการบัญชี เพื่อให้นักบัญชียึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการ รวบรวม จดบันทึก จำแนก สรุปผล และจัดทำงบการเงิน อย่างมีหลักมีเกณฑ์ที่มีมาตรฐาน โดยกระทำ ขึ้นอย่าง สม่ำเสมอและสามารถเข้าใจได้ง่าย

3) มาตรฐานการบัญชี (Accounting Standard) หมายถึง หลักการบัญชีและวิธี ปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4) ความหมายของมาตรฐานการบัญชีมาตรฐานการบัญชี เป็นกฎเกณฑ์ในการ จัดทำ งบการเงิน ซึ่งระบุถึงข้อมูลแสดงไว้ในงบการเงินและวิธีการในการจัดทำและนำเสนอ งบการเงินใน มาตรฐานการบัญชีจะกำหนดเรื่องการรับรู้ การวัดมูลค่าและการเปิดเผยข้อมูลของ รายการและ เหตุการณ์ทางการบัญชี

5) ความสำคัญของมาตรฐานการบัญชี

- เพื่อให้การจัดทำงบการเงินเป็นมาตรฐานการบัญชีเดียวกัน
- ผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบการเงิน เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดง ความเห็นต่อ งบการเงินได้ว่างบการเงินนั้นแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด โดยถูกต้องใน สาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป
- เพื่อจัดสรรทรัพยากรอันจำกัดในระบบเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ
- เพื่อการพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุนของประเทศและระหว่างประเทศ ให้ เป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

6) ส่วนประกอบของมาตรฐานการบัญชี

- คำนิยาม (Definition) คือ คำจำกัดความของศัพท์เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจ ตรงกัน
- การรับรู้รายการ (Recognition) คือ การพิจารณาว่ารายการที่กำลัง พิจารณา เป็นไปตามนิยามขององค์ประกอบของงบการเงินซึ่งประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของ เจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย
- การเลิกรับรู้รายการ (Derecognition) คือ การพิจารณาว่ารายการที่รับรู้ ไปแล้ว ต่อมาจะนำออกจากงบการเงินเมื่อใด

- การวัดมูลค่ารายการ (Measurement) คือ การพิจารณาว่าจะวัดมูลค่าองค์ประกอบของงบการเงินด้วยมูลค่าเท่าใด เช่น ราคาทุนเดิม มูลค่ายุติธรรม เป็นต้น ณ วันที่เกิดรายการ และ ณ วันที่ในงบดุล

- การนำเสนอรายการและการเปิดเผยข้อมูล (Presentation and Disclosure) คือ การพิจารณาถึงวิธีการแสดงรายการในงบการเงิน ซึ่งรวมถึงการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุ งบการเงินด้วย

2.4.2 แบบจำลองทางการบัญชี

ประเทศต่างๆมีมาตรฐานการบัญชี หรือวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกัน จึงอาจแบ่งประเทศต่างๆ ออกเป็นกลุ่มตามลักษณะความคล้ายคลึงกันทางด้านการบัญชีที่เรียกว่าแบบจำลองทางการบัญชี ได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1) แบบจำลองอังกฤษ-อเมริกัน (British-American Model)

การบัญชีระหว่างประเทศ คว่าอังกฤษ-อเมริกันหรือบางครั้งเรียกว่า แอลโกแลกซอน (Anglo-Saxon) ซึ่งเป็นคำที่ใช้บ่อยในการอธิบายแนวคิดทางการบัญชีที่พบในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา แบบจำลองนี้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า อังกฤษ-อเมริกาเหนือ-ดัก ตัวอย่างของประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เม็กซิโก โคลัมเบีย อินเดีย ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย การบัญชีในประเทศเหล่านี้จะ เน้นความต้องการของผู้ลงทุนและเจ้าหน้าที่ในการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่น บริษัท ยูนิลีเวอร์ ซึ่งเป็นบริษัทลูกผสมระหว่างอังกฤษกับดักซ์ เป็นต้น

2) แบบจำลองภาคพื้นทวีป (Continental Model)

จัดอยู่ในประเทศในทวีปยุโรป เช่น ออสเตรีย นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ เยอรมัน และสเปน ญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศแถบอัฟริกา การบัญชีจะไม่เน้นวัตถุประสงค์ด้านการตัดสินใจของผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ลงทุน แต่ออกแบบเพื่อสนองความต้องการตามข้อกำหนดของรัฐ เช่น เพื่อการคำนวณภาษีเงินได้

3) แบบจำลองอเมริกาใต้ (South America Model)

ประกอบด้วยประเทศในแถบอเมริกาใต้เป็นส่วนใหญ่ เช่น อาร์เจนตินา บราซิล เปรู โบลิเวีย การใช้วิธีการบัญชีเพื่อปรับปรุงผลจากภาวะเงินเฟ้อ และมุ่งสนองความต้องการของผู้วางแผน ของรัฐบาล และการจัดเก็บภาษีเงินได้ของรัฐบาล

4) แบบจำลองเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy Model)

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในช่วงปี ค.ศ. 1989 – 1990 ส่งผลให้ยุโรป ตะวันออกและอดีตสหภาพโซเวียตมีความต้องการแบบจำลองทางการบัญชีที่มีลักษณะเจาะจง เพื่อให้สอดคล้องกับการวางแผนทางเศรษฐกิจที่เข้มงวดซึ่งจะมีระบบบัญชีสองแบบควบคู่กันไปโดยแบบแรก จะให้สารสนเทศตามเศรษฐกิจแบบบังคับที่เน้นงบประมาณและการมีรูปแบบบัญชีที่เป็นแบบเดียวกัน (Uniform Accounting) ส่วนแบบที่สองจะเน้นระบบตลาดแบบทุนนิยมโดยนำแบบจำลองทางการบัญชีอังกฤษ-อเมริกา มาใช้ เช่น อัลบาเนีย ฮังการี โปแลนด์ เซอร์เบีย รัสเซีย เป็นต้น

5) แบบจำลองที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Model)

- แบบจำลองอิสลาม (Islamic Model) ซึ่งมีรากฐานมาจากความเชื่อและข้อห้าม ทางศาสนา เช่น การคิดดอกเบี้ยเงินกู้
- แบบจำลองมาตรฐานระหว่างประเทศ ที่มาจากการปรับการบัญชีระหว่างประเทศให้สอดคล้องกันซึ่งจะมีบทบาทอย่างมากกับบริษัทข้ามชาติและมีส่วนร่วมในการตลาดการเงินระหว่างประเทศ

2.4.3 มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ

ปัจจัยสภาพแวดล้อมและแบบจำลองทางการบัญชีทำให้มาตรฐานการบัญชีในแต่ละกลุ่มประเทศแตกต่างกัน วิธีปฏิบัติทางบัญชีเป็นผลมาจากมาตรฐานการบัญชี หากมาตรฐาน การบัญชีแตกต่างกันวิธีปฏิบัติทางการบัญชีก็จะแตกต่างกันด้วย เช่น มาตรฐานการบัญชีของประเทศ หนึ่งอาจยอมให้แสดงมูลค่าที่ดินด้วยราคาที่ดีที่สุดใหม่ ในขณะที่มาตรฐานการบัญชีของอีกประเทศหนึ่งไม่อนุญาตให้ตีราคาใหม่แต่ให้แสดงด้วยราคาทุนเดิม

1) มาตรฐานการบัญชีที่ออกโดยสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสหราชอาณาจักร เรียกว่า Statement of Standards and Practices (SSAP) คณะกรรมการที่มีหน้าที่ ออก SAAP เรียกว่าคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี (Accounting Standards Board หรือ ASB) ตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 สหราชอาณาจักรตกลงรับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IFRS) มาเป็น มาตรฐานการบัญชีของตน

2) มาตรฐานการบัญชีที่ออกโดยสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตใน สหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants: AICPA) เรียกว่า Statement of Financial Accounting Standards หรือ SFAS) คณะกรรมการที่มีหน้าที่ออก SFAS เรียกว่าคณะกรรมการ

มาตรฐานการบัญชี (Financial Accounting Standards Board: FASB) ก่อนที่จะมาเป็น FASB ได้นั้น FASB มีประวัติศาสตร์ย้อนหลังที่น่าสนใจ ดังนี้

ในปี ค.ศ. 1930 AICPA ได้จัดตั้งคณะกรรมการชื่อว่า The Committee on Accounting Procedure เพื่อให้ความร่วมมือกับ New York Stock Exchange ในการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางการบัญชีโดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่เรียกว่า Accounting Research Bulletins (ARB) งานวิจัยของคณะกรรมการชุดนั้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาทางการบัญชีที่สำคัญในขณะนั้น พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา คณะกรรมการชุดนี้ได้ยกเลิกไปในปี ค.ศ. 1959 เนื่องจากไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

ในปี ค.ศ. 1959 AICPA ได้จัดตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ เรียกว่า The Accounting Principles Board (APB) และ The Accounting Research Division เพื่อทำหน้าที่ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับหลักการบัญชี คณะกรรมการชุดนี้มีบทบาทในการกำหนดข้อสมมติฐานทางการบัญชี และแนวทางในการปฏิบัติทางบัญชีสำหรับเหตุการณ์เฉพาะอย่างรวมทั้งจัดให้มีการวางแผนสำหรับการค้นคว้าวิจัย

ในปี ค.ศ. 1961 AICPA คณะกรรมการได้จัดทำ Accounting Research Studies (ARS) และได้จัดตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิจัยและหาเหตุผลประกอบการพิจารณาปัญหาและการแสดงความคิดเห็น ซึ่งต้องได้รับการลงมติเห็นชอบจึงจะจัดพิมพ์เป็นความเห็น ของ APB ได้ (APB Opinion)

ในปี ค.ศ. 1973 AICPA ตั้งคณะกรรมการเพื่อการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการบัญชี เรียกว่า Financial Accounting Standard Board (FASB) เพื่อทำงานแทน APB เนื่องจาก APB ถูกมองว่าไม่มีผลงานและไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางการบัญชีให้ทันต่อเวลาได้ ก่อนที่จะเป็น FASB นั้นมี คณะทำงานขึ้นมาชุดหนึ่งก่อนเรียกว่า Wheat Committee คณะทำงานชุดนี้ทำหน้าที่ศึกษาการ เนิ่งงานของ APB เพื่อหาหนทางแก้ไขอย่างรวดเร็วในที่สุด Wheat Committee เสนอให้ยกเลิก APB และจัดตั้ง FASB ขึ้นมาแทนข้อเสนอแนะและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องจาก สมาชิก ของ FASB ประกอบด้วยตัวแทนที่กว้างขวางมีความเป็นอิสระและมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า APB ทั้งนี้ เพื่อความคล่องตัวในการทำงาน สมาชิกต้องทำงานประจำเต็มเวลา ซึ่งแตกต่างจากสมาชิกของ APB ที่ทำงานไม่เต็มเวลาและไม่ได้รับค่าตอบแทน

3) มาตรฐานการบัญชีที่ออกโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board: IASB) เรียกว่า International Financial Reporting Standards (หรือ IFRS หรือ IAS เดิม) การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่าง ประเทศเป็นไปโดยสมัครใจเนื่องจาก IASB ไม่มีอำนาจในการบังคับใช้ อย่างไรก็ตามการยอมรับและ การ

สนับสนุนต่อ IASB จึงได้รับการยอมรับในฐานะผู้กำหนดหลักการบัญชีที่ยอมรับกันในระดับโลก (World Class) โดยการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

2.4.4 มาตรฐานการบัญชีในประเทศไทย

มาตรฐานการบัญชีฉบับแรกของประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 ในช่วงเวลา ก่อนหน้านั้นเมื่อยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยออกมาบังคับใช้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต่างใช้แนวทางปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีของต่างประเทศ เช่น มาตรฐานการบัญชี ของประเทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา มาตรฐานการบัญชีของไทยมีการปรับปรุงครั้งใหญ่หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540

การพัฒนามาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยที่ผ่านมาใช้การอ้างอิงจากมาตรฐานการบัญชี ของสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งต่อมาได้มีการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) จึงได้ใช้ มาตรฐานการบัญชีจากทั้งสองแหล่งเป็นเกณฑ์ ในการยกร่างมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย การกำหนดมาตรฐานการบัญชีของนานาประเทศ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ถือเอามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศเป็นมาตรฐานการบัญชีของประเทศตน เช่น คูเวต ไชปรีเยอ โอมาน ปากีสถาน ปาปัวนิวกินี และสหภาพยุโรป

กลุ่มที่ 2 ถือเอามาตรฐานการบัญชีของประเทศตนเองขึ้นใช้

กลุ่มที่ 3 ถือเอามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศเป็นเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศตนโดยมาตรฐานที่กำหนดขึ้นจะมีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ

สำหรับประเทศไทยเลือกใช้วิธีการของประเทศในกลุ่มที่ 3 ซึ่งในกลุ่มนี้มีประเทศชั้นนำทางด้านเศรษฐกิจหลายประเทศใช้อยู่ เช่น สิงคโปร์ ฮองกง เนเธอร์แลนด์ ญี่ปุ่น เป็นต้น โดยถือเป็นนโยบายในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของไทยโดยอ้างอิงจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องจัดทำบัญชีตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชีและในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติ วิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ดังนี้

- 1) มาตรา 33 ให้มีคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี (กมบ.)
- 2) มาตรา 34 ให้ กมบ. มีอำนาจหน้าที่กำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่น
- 3) มาตรฐานการบัญชีต้องจัดทำขึ้นเป็นภาษาไทย

4) มาตรฐานการบัญชีที่ กมบ. กำหนดและปรับปรุง เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (กคป.) และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

5) เมื่อได้รับแจ้งจากผู้ใดว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดไว้ อาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศ หรือเป็น อุปสรรคต่อการประกอบกิจการ กมบ. ต้องดำเนินการตรวจสอบและรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และ กำหนด ปรับปรุง หรือพัฒนามาตรฐานการบัญชีโดยพลัน

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี มีภาระหน้าที่ในการจัดทำมาตรฐานการบัญชี เพื่อเป็นแนวทางให้บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทาง โดยส่วนใหญ่ คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะพัฒนามาตรฐานการบัญชีของไทยโดยพิจารณาจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เป็นเกณฑ์ และสรุปสาระสำคัญในส่วนที่มาตรฐานการบัญชีของไทยแตกต่างจากมาตรฐานการบัญชี ระหว่างประเทศโดยระบุในคำแถลงการณ์ ซึ่งแสดงไว้เป็นส่วนแรกของมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับ

ในการพัฒนามาตรฐานการบัญชี คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะพิจารณา ถึงความจำเป็นในการพัฒนามาตรฐานการบัญชี รวมทั้งปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในวิธีการดำเนินธุรกิจและในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ตลอดจนข้อเรียกร้อง ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้นักลงทุนเกิดความเชื่อมั่นในข้อมูลทางการบัญชี

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะพิจารณาถึงแนวทางวิธีปฏิบัติทางบัญชี ตลอดจนยกร่างมาตรฐานการบัญชีที่สอดคล้องกับแม่บทการบัญชี เมื่อคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีให้ความเห็นชอบต่อร่างมาตรฐานการบัญชี คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะนำเสนอร่างมาตรฐานการบัญชี เพื่อทำประชาพิจารณ์ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนั้น ๆ มาให้ข้อคิดเห็น และจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก สาธารณชน และนำเสนอต่อคณะกรรมการกั่นกรองมาตรฐานการบัญชี เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นจึงส่งไปขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี และ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีผลบังคับใช้

สภาวิชาชีพบัญชี ฯ ได้ออกประกาศ ฉบับที่ 21/2550 เรื่อง “การยกเว้นการบังคับใช้ มาตรฐานการบัญชี” 8 ฉบับ เรื่องต่อไปนี้

- ฉบับที่ 24 เรื่อง การเสนอข้อมูลทางการเงินจําแนกตามส่วนงาน
- ฉบับที่ 25 เรื่อง งบกระแสเงินสด - ฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์
- ฉบับที่ 44 เรื่อง งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย

- ฉบับที่ 45 เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม
- ฉบับที่ 46 เรื่อง ส่วนได้เสียในการร่วมค้า
- ฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
- ฉบับที่ 48 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

สภาวิชาชีพบัญชีฯ ออกประกาศฉบับนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่ามาตรฐานการบัญชีของไทยบางฉบับ ที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน จึงไม่เหมาะสมกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) และเป็นการ ผ่อนปรนชั่วคราวในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกว่าจะมีการประกาศเปลี่ยนแปลงภายหลัง หรือจนกว่าจะมี แนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยเฉพาะ และในปี พ.ศ. 2549 สภา วิชาชีพบัญชีได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแนวทางปฏิบัติทางบัญชีสำหรับธุรกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม ซึ่งธุรกิจ SMEs จะมีมาตรฐานการบัญชีเพื่อใช้ในการบันทึกบัญชีเป็นการ เฉพาะ

ตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 8/2549 เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และงบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ได้กำหนดแนวทางในการ ปฏิบัติงานด้านการจัดทำบัญชีและงบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีจึงมีมติว่า ให้ผู้ มี หน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจัดทำบัญชีและงบการเงิน โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1) การจัดทำบัญชีและงบการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่น หรือใน กรณีที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้หรือกำหนดไว้ไม่ชัดเจน ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และแนวปฏิบัติทางการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด

2) ในกรณีที่การจัดทำบัญชีและงบการเงินของบริษัทมหาชนจำกัดในเรื่องใดที่ไม่มีมาตรฐาน การบัญชี และแนวปฏิบัติทางการบัญชีครอบคลุมถึง ก็อาจที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและ แนวทางปฏิบัติอื่นที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ หรือมาตรฐาน การ บัญชีและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของประเทศสหรัฐอเมริกา

3) ในกรณีที่การจัดทำบัญชีและงบการเงินในเรื่องใดไม่สามารถระบุมาตรฐานการบัญชีที่ใช้ ปฏิบัติตามข้อ 1) ข้อ 2) ข้างต้น แล้วแต่กรณีได้ ให้ใช้หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือประเพณีนิยม เป็นหลักปฏิบัติ มาตรฐานการบัญชีไทยในปัจจุบันเป็นลูกผสม (Hybrid) ที่เกิดจากมาตรฐานการ บัญชีระหว่าง ประเทศมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา และมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย เอง แต่ แนวโน้มในอนาคตมาตรฐานการบัญชีไทยจะพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การบัญชี ระหว่างประเทศมาตรฐานการบัญชีไทยที่พัฒนามาจากมาตรฐานระหว่างประเทศ เช่น

TAS 24, 25, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57 และมาตรฐานการบัญชีไทยที่พัฒนามาจากมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา เช่น TAS 26, 34, 42 มาตรฐานการบัญชีไทยที่พัฒนาขึ้นมาเอง เช่น TAS 7, 11

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2550 และ 2551) สภาวิชาชีพบัญชี โดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างการประชุมปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานการบัญชีให้ตรงตาม IFRS และ IAS แก้ไขใหม่ (Revise) เพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

- 1) ยกเลิกทางเลือกวิธีปฏิบัติทางการบัญชีให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อให้งบการเงินของต่างกิจการสามารถเปรียบเทียบกันได้
- 2) ลดความซ้ำซ้อน และข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับ
- 3) ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีให้สอดคล้องกัน

2.4.5 ความหลากหลายของมาตรฐานการบัญชีในแต่ละประเทศ

ความแตกต่างทางการบัญชีและการรายงานทางการเงินเกิดขึ้น เนื่องจากสาเหตุ ดังนี้

- ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมายและสังคม) ซึ่ง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางการบัญชี

- การยึดแบบจำลองทางการบัญชีที่แตกต่างกัน
- แนวทางและกระบวนการในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของแต่ละประเทศ

1) สาเหตุของความแตกต่างในวิธีปฏิบัติทางการบัญชี

ในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำระหว่างปี ค.ศ. 1929 - 1930 กิจการในสหรัฐอเมริกาสามารถเลือกใช้วิธีการบัญชีวิธีใดที่เห็นว่าเหมาะสม โดยที่แต่ละรัฐไม่ได้ออกข้อกำหนดทางด้านการบัญชีมากนักซึ่งส่งผลให้งบการเงินของกิจการแสดงข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ ผู้บริหารบางกิจการเลือกวิธีการบัญชีหรือรายงานเพื่อแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานให้ ดูดีกว่าความเป็นจริงหรือที่เรียกว่า การตกแต่งงบการเงิน (Window Dressing)

หลังจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ คณะกรรมการของหน่วยงานทางวิชาชีพบัญชีได้จำกัดมาตรฐานการบัญชีเพื่อกำหนดหลักการบัญชีที่รองรับทั่วไปใช้ในประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้มาตรฐานทางการบัญชี ส่วนใน สหราชอาณาจักรการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีเป็นไปโดยอ้อมผ่านกระบวนการยุติธรรม

- ค่าความนิยม (Goodwill) เป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะทางการเงิน หรือไม่ หรือกิจการควรตัดจ่ายค่า ความนิยมออกจากบัญชีหรือไม่ และควรตัดจ่ายอย่างไรตัวอย่างเช่น ค่าความนิยมที่

ตัดจำหน่ายไม่ถือ เป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีอากรในสหราชอาณาจักร และเนเธอร์แลนด์ แต่จะถือเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีอากร ในแคนาดาและญี่ปุ่น เป็นต้น

- เงินบำนาญ นายจ้างต้องจ่ายต่องวดและเงินสะสมที่ลูกจ้างจะได้รับเมื่อเกษียณอายุ เช่น ในสหรัฐอเมริกากำหนดให้มีการวัดมูลค่าภาระหนี้สินภายใต้โครงการเงินบำนาญทุกปี ดังนั้นเมื่อพิจารณาเฉพาะเงินบำนาญแล้ว หนี้สินตามโครงการเงินบำนาญค้างจ่ายโดยเปรียบเทียบจะสูงกว่า ประเทศอื่น กำไรสุทธิของกิจการในสหรัฐอเมริกาจึงต่ำกว่าประเทศอื่น เป็นต้น

- การเปลี่ยนแปลงในระดับราคาการบัญชีที่ยืดหลักราคาทุนจึงไม่ได้คำนึงถึง ผลกระทบจากสภาวะเงินเฟ้อหรือจากระดับราคาที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามหากกิจการประสบ สภาวะเงินเฟ้อ งบการเงินตามหลักราคาทุนจะให้ประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจลดน้อยลง

2) ผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อการบัญชีในประเทศต่าง ๆ

- อเมริกาได้ประเทศแถบอเมริกาใต้ยึดแนวทางการบัญชีระดับราคาทั่วไปช่วง ภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง เนื่องจากประเทศในแถบนี้เผชิญภาวะเงินเฟ้อที่รุนแรงอย่างต่อเนื่อง ยาวนานเกินกว่าที่นักบัญชีจะเพิกเฉยต่อปัญหานี้ได้ กิจการในประเทศอาร์เจนตินา โบลิเวีย บราซิล และชิลี ต้องปรับปรุงงบการเงินโดยใช้ระดับราคาที่เปลี่ยนแปลง ประเทศอเมริกาใต้หลายประเทศ ยอมรับวิธีการตีราคาใหม่ แต่สิ่งที่น่าสนใจก็คือในบราซิลและโบลิเวียได้ใช้กำไรสุทธิ

- เนเธอร์แลนด์ การบัญชีในเนเธอร์แลนด์ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากภาคธุรกิจ เอกชน แนวคิดขั้นมูลฐานของการประกอบธุรกิจ คือ มูลค่าของสิ่งป้อนเข้า (input) เพื่อใช้ผลิตสินค้า และบริการของกิจการจะต้องมีมูลค่าต่ำกว่าราคาขายเพื่อที่จะรักษาความสามารถในการทำกำไรระยะยาว ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าธุรกิจสามารถดำเนินงานอย่างต่อเนื่องได้

- สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกาประวัติศาสตร์ทางการบัญชีสำหรับการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาที่ผ่านมาของ สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกามีความคล้ายคลึงกันมาก ทั้งสองประเทศเผชิญภาวะเงินเฟ้อตั้งแต่ทศวรรษ 1970 ในปี 1980 สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกามีมาตรฐานเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลสำหรับงบการเงินที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อเพื่อสหรัฐอเมริกาได้ออกมาตรฐานการบัญชี ซึ่งกำหนดให้บริษัทจำกัดมหาชนต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมโดยจัดทำงบการเงินตามหลักราคาทุนซึ่งผลจากการศึกษาสรุปว่า การเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมดังกล่าวไม่ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่ใช้ราคาทุนเดิม คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา จึงสรุปว่าการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปโดยสมัครใจ สหราชอาณาจักร ได้ออกมาตรฐานการบัญชีเรื่อง การบัญชีราคาทุนโดยระบุให้บริษัทมหาชนจำกัด และบริษัทจำกัดขนาดใหญ่ต้องปฏิบัติตามมี 3 วิธีคือ

- จัดทำงบการเงินตามหลักราคาทุนเดิม และเปิดเผยงบการเงินที่จัดทำตามหลัก ราคาทุนปัจจุบันเพิ่มเติม

- จัดทำงบการเงินตามราคาทุนปัจจุบันและเปิดเผยงบการเงินตามราคาทุนเดิม เพิ่มเติม

- จัดทำเฉพาะงบการเงินตามราคาทุนปัจจุบันเท่านั้น และเปิดเผยราคาทุนเดิม สำหรับบางรายการ

3) ผลของความแตกต่างในวิธีปฏิบัติทางการบัญชี

มาตรฐานการบัญชีที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ ทัศนคติของผู้ใช้งบการเงินแต่ละกลุ่ม เช่น ผู้บริหาร ผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ เจ้าหนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพ ทางการบัญชี และหน่วยงานกำกับดูแล

4) การปรับความหลากหลายของมาตรฐานการบัญชี หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศได้พยายามปรับความ หลากหลายทางการบัญชีที่เกิดขึ้นภายในประเทศโดยใช้มาตรฐานทางการบัญชี ถึงแม้ว่ามาตรฐาน ทางการบัญชีจะแก้ปัญหาในระดับภายในประเทศได้ แต่ความหลากหลายทางการบัญชียังมีอยู่ใน ระดับระหว่างประเทศ ความแตกต่างนี้เป็นผลให้รายงานทางการเงินของประเทศหนึ่งไม่สามารถ เปรียบเทียบกับของอีกประเทศหนึ่งได้

5) ทางเลือกในการปรับมาตรฐานการบัญชีให้สอดคล้องกัน การปรับมาตรฐานการบัญชีให้สอดคล้องกันมีหลายมิติ โดยอาจเป็นระดับภูมิภาค หรือระดับโลกเป็นการสมัครใจหรือการบังคับ กระทำเป็นบางส่วนหรือครอบคลุมเบ็ดเสร็จ มีลักษณะ เป็นการเมืองหรือวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ทางเลือกในการปรับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีให้สอดคล้องกัน ในระดับภูมิภาคหรือระดับโลก อาจแบ่งเป็น 3 วิธี ดังนี้

- การใช้ข้อตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreement) โดยประเทศตั้งแต่สองประเทศ ขึ้นไปทำข้อตกลงยอมรับมาตรฐานของอีกประเทศหนึ่งโดยยึดหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติ วิธีนี้มีลักษณะ เป็นการเมืองและยากที่จะบรรลุเป้าหมาย หากมาตรฐานของประเทศที่ร่วมตกลงกันมีความแตกต่าง กันมาก

- การยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition) เช่น ในระดับภูมิภาคกลุ่มประชาคมยุโรปกับ กลุ่มประเทศแถบอเมริกาเหนือทำการยอมรับมาตรฐานวิชาชีพพร้อมกัน วิธีนี้เกิดขึ้น จากความร่วมมือทางเศรษฐกิจโดยใช้การเมืองเป็นช่องทางในการเจรจา ดังนั้นตามวิธีการนี้องค์กร วิชาชีพจะมีบทบาทของ

- การปรับสอดคล้องกัน (Harmonization) โดยผู้ประกอบวิชาชีพภาคเอกชน โดยมี ข้อตกลงเกี่ยวกับวิชาชีพเป็นการภายใน แล้ววน ข้อตกลงนี้ไปเจรจาให้หน่วยงานที่กำกับดูแลและ หน่วยงานทางการเมืองยอมรับ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่ามาตรฐานการบัญชี หมายถึง หลักการบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมายโดยในระหว่างที่ยัง ไม่มีมาตรฐาน และการบัญชีที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่ามาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตแห่งประเทศไทยซึ่งคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีได้มีมติให้ประกาศใช้แล้ว เป็นมาตรฐานการบัญชี ทั้งนี้อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนด ข้อยกเว้น ให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธัญญรัตน์ วศวรรณวัฒน์ และ นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ . (2554: บทคัดย่อ) มาตรฐานการบัญชีไทยตามทัศนะของผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชีและอาจารย์ผู้สอนวิชาทางการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า 1) มาตรฐานการบัญชีไทยฉบับที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ ฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ส่วนฉบับที่พบปัญหามากที่สุดคือฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ โดยสาเหตุ ของปัญหาลำดับที่ 1 คือ ขาดตัวอย่างประกอบที่จะใช้สร้างความเข้าใจในเนื้อหา รองลงมาคือ ภาษีที่ ใช้เข้าใจยาก ขาดคำอธิบายที่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจ ตามลำดับ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามาตรฐานการบัญชีไทยมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามาตรฐานการบัญชีไทยมีการปรับปรุงบ่อย ๆ ทำให้ระยะเวลาการบังคับใช้สั้น จึงทำให้เกิดความ สับสนว่ามาตรฐานการบัญชีฉบับใดที่มีผลบังคับใช้อยู่ นอกจากนี้พบว่า ผู้สอนวิชาทางการบัญชีมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีไทยในภาพรวมไม่แตกต่างจาก ผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหาและการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทยมีผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีและอาจารย์ผู้สอนวิชาทางการบัญชีอย่างมากแต่มีผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในระดับปานกลาง 4) แนวทางพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทย คือสภาวิชาชีพบัญชีควรวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ ในทางปฏิบัติให้ชัดเจนก่อนประกาศบังคับใช้ ควรมีตัวอย่างและกรณีศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น ควรมีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใน ประเทศไทยและมาตรฐานการบัญชีไทยเป็นกฎหมายจึงควรมีเนื้อหาให้ครบถ้วนทั้งฉบับที่ประกาศลง ในราชกิจจานุเบกษา

วิภาลักษ์ ชูติเดชาณุกุล (2550: บทคัดย่อ). ความพร้อมในการจัดทำบัญชีเกณฑ์คงค้างของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานีมีความพร้อมในการจัดทำบัญชี เกณฑ์คงค้างทั้งในภาพรวมและรายด้านได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร และ ด้านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีเกณฑ์คงค้างที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความเห็นว่า โรงพยาบาลมีความพร้อมในการจัดทำบัญชีเกณฑ์คงค้างไม่แตกต่างกันส่วนผู้อำนวยการโรงพยาบาลมี ความเห็นว่าโรงพยาบาลมีความพร้อมในการจัดทำบัญชีเกณฑ์คงค้างมากกว่าเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง และ 3) โรงพยาบาลชุมชนขนาดเล็ก มีความพร้อมในการจัดทำบัญชีเกณฑ์คงค้างมากกว่าโรงพยาบาล ชุมชนขนาดกลาง

กานดาวรรณ แก้วผาบ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ของนักศึกษาสาขาวิชาชีพบัญชีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า อุปสรรคในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษาคณะบัญชีอันดับแรก คือ ภาษาอังกฤษ และสิทธิมนุษยชน เป็นอุปสรรคในลำดับท้ายสุดสำหรับความพร้อมในการ เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสามารถเรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้เทคโนโลยี สารสนเทศ ค่าครองชีพของแต่ละประเทศ สิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศ การติดต่อสื่อสารทางสื่อต่าง ๆ การคมนาคม ความรู้ทางวิชาชีพบัญชีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เชื้อชาติและศาสนาของแต่ละประเทศความพร้อมของประเทศไทย การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความรู้อื่น ๆ เกี่ยวกับประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การศึกษาภาวะเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ความพร้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม ภาวะ การจ้างงาน และ ความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ก็ยังพบอีกว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ กับความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน